Archetype

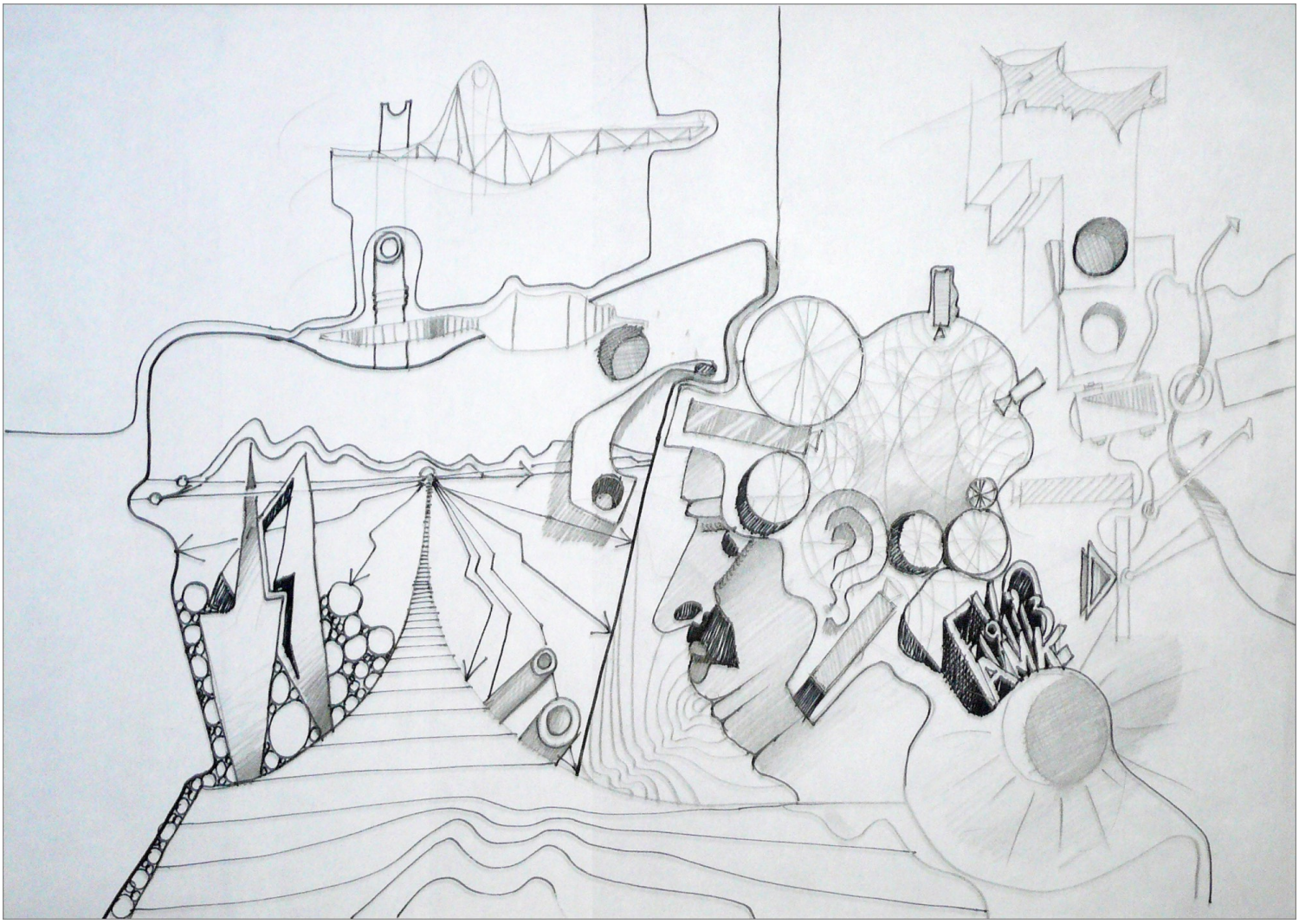

Σύντομα σχόλια για την «εξ αποστάσεως» εκπαίδευση στην αρχιτεκτονική

Αναστάσιος Κωτσιόπουλος - 24/05/2020

Το πυκνό άρθρο της Σοφίας Τσιράκη «Διαδικτυακή αρχιτεκτονική εκπαίδευση» (*Archetype*, 22-5-2020) και το ευρύτερης αναφοράς κείμενο του Ανδρέα Γιακουμακάτου με τίτλο «Τα πανεπιστήμια και το άυλο πνεύμα της εξ αποστάσεως διδασκαλίας» (*Το Βήμα της Κυριακής*, 24-5-2020) αναζωπύρωσαν, μεταξύ των άλλων, και την επίκαιρη, λόγω της πανδημίας, συζήτηση για την εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή διδασκαλία. Ας μου επιτραπούν κάποια σύντομα σχόλια, κυρίως για την αρχιτεκτονική εκπαίδευση, ελπίζοντας και σε συνέχιση αυτού του διαλόγου.

Νομίζω ότι πρέπει να διαχωρίζουμε το διαδίκτυο από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ή τηλε-εκπαίδευση,

όπως συνήθως την αποκαλούμε. Το διαδίκτυο, πέραν του ωκεανού της πληροφορίας που μας παρέχει, είναι ο βασικός φορέας της τηλε-εκπαίδευσης, όπως ήταν κάποτε αποκλειστικά η εκπαιδευτική τηλεόραση. Η τηλε-εκπαίδευση υπόσχεται να αναπτύξει διαδικτυακή τεχνολογία ικανή να υποκαταστήσει πλήρως τη δια ζώσης διδασκαλία των συνθετικών αρχιτεκτονικών μαθημάτων. Οι εκ των έσω γνωρίζοντες τα πράγματα, βεβαίως, υποστηρίζουν ότι η υποκατάσταση αυτή δεν θα γίνει εύκολα δυνατή, κυρίως γιατί κάτι τέτοιο θα αναιρούσε τα πλεονεκτήματα της άμεσης επαφής και συνεχούς διαντίδρασης διδάσκοντα και διδασκόμενου, μιας επαφής που αποτελεί τον πυρήνα της αρχιτεκτονικής εκπαίδευσης και περιέχει σημαντικά στοιχεία τελετουργίας. Βεβαίως, κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει ότι υπάρχει περίπτωση να οδηγηθούμε σταδιακά σε μια νέα συνύπαρξη και ισορροπία όλων των παραπάνω, όπως άλλωστε έχει αρχίσει να συμβαίνει με τα βιβλία, τα βιβλιοπωλεία, τις βιβλιοθήκες και τις ψηφιακές τους εκδοχές.

Νομίζω, επίσης, ότι η σταδιακή απώλεια της αναπαραστατικής δεξιότητας του μυαλού και του χεριού (σκίτσο, μακέτα), από την οποία πράγματι κινδυνεύουν οι νέοι σπουδαστές αρχιτεκτονικής, δεν πρέπει να μας αποτρέπει από το να αξιοποιούμε την πρωτοφανή ευκολία που προσφέρουν οι υπολογιστικές μηχανές και το διαδίκτυο στην παραγωγή νέων μορφών και στην κατανόηση της τελικής εικόνας ενός σχεδιαζόμενου κτιρίου, ανεξάρτητα αν αυτό συμβαίνει με δια ζώσης ή εξ αποστάσεως διδασκαλία ή/και εργασία. Μερικοί υποστηρίζουν ότι δεν είναι πολύ μακριά η εποχή, στην οποία θα μπορούμε εύκολα να παράγουμε, να σχολιάζουμε, να βιώνουμε και να διορθώνουμε ολογράμματα των κτιρίων που σχεδιάζουμε, ακόμη και σε κλίμακα ένα προς ένα.

Νομίζω, τέλος, ότι ένα από τα σοβαρά πλεονεκτήματα της δια ζώσης διδασκαλίας της αρχιτεκτονικής είναι ότι το πανεπιστημιακό περιβάλλον εν γένει και, ειδικότερα, τα κτίρια που στεγάζουν Αρχιτεκτονικές Σχολές, θα μπορούσε πράγματι να αποτελεί πεδίο δοκιμασίας και εκμαθήσεως αρχιτεκτονικών αξιών. Θα λειτουργούσε, έτσι, αντιστικτικά σε σχέση με τον καθημερινό, μέσω διαδικτύου, βομβαρδισμό μας από υποδείγματα νέων ιδεών, σχεδίων και κτιρίων, ένα βομβαρδισμό που απειλεί να μας μετατρέψει σε *fashion* (και *algorithm*) *victims*.

Ο παραγωγικός ανταγωνισμός ανάμεσα στη φυσική εμπειρία του καθημερινού χώρου και την εικόνα υπήρχε πάντοτε, έστω και σε εμβρυακή μορφή, και έπαιζε ρόλο στην εκπαίδευση των αρχιτεκτόνων και, βεβαίως, στη σχέση διδάσκοντος και διδασκομένου. Απλώς, στη χώρα μας τις τελευταίες δεκαετίες, η ισορροπία αυτή αρχίζει να διαταράσσεται και η καταιγιστική μέσω του διαδικτύου πληροφόρηση φαίνεται να ασκεί αυξανόμενη επιρροή. Η αύξηση και η διεισδυτικότητα της επιρροής αυτής δεν αποκλείεται να οφείλεται, εκτός των άλλων, και στην εικόνα εγκατάλειψης και, ενίοτε, κακοποίησης όχι μόνο των χώρων όπου διδάσκεται η αρχιτεκτονική αλλά και του δημόσιου χώρου γενικότερα. Το άμεσο αρχιτεκτονικό περιβάλλον δεν είναι πλέον επαρκώς πειστικό για τον εκπαιδευόμενο. Εξαιρέσεις υπάρχουν και είναι γνωστές, αλλά δεν αρκούν.

Εισαγωγική εικόνα: Α. Κωτσιόπουλος - Α31 Εικαστικά ΙΙ, 40Χ32, μαρκαδόρος και μολύβι σε λευκό χαρτί, 2013